

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT :
Parohiile : 200 Lei
Particularii : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

CONSTITUȚIUNEA APOSTOLICĂ DESPRE COLEGIUL PAPAL AL ROMÂNILOR ÎN ROMA

PIUS EPISCOP

ROBUL ROBILOR LUI DUMNEZEU, PENTRU VEȘNICĂ POMENIRE

Papii dela Roma, cari totdeauna au arătat dragoste deosebită pentru toate popoarele Răsăritului și n'au cruțat nici griji, nici osteneli pentru a veni în ajutorul lor, în deosebi au iubit nobilul neam al Românilor care, trăgându-și obârșia din seminție Romană, pe bună dreptate e privit ca fiul acestei sfinte Cetăți. Acest neam, deși s'a încheșat abia la sfârșitul Împărăției Romane, totuși a reținut înverdate semnele graiului și ale civilizației sale și și-a păstrat cu bărbăție caracterul în mijlocul atâtor frământări. Împăratul Traian, precum se știe, biruind pe Daci, a trimis în ținuturile din stânga Dunării coloniști cari, amestecându-se cu locuitorii băștinași, au alcătuit un nou popor cu menirea de a răspândi în părțile acelea îndepărtate limba, obiceiurile, așezămintele Romanilor. Mai apoi, când de pretutindeni năvăliseră barbarii, era din cale afară de greu să dai un ajutor acestui neam; totuși acest popor, dobândind atâta putere și virtute din vechiul Lafiu, nu s'a prăbușit, ci pe încetul s'a răspândit până la malurile spălate de Pontul Euxin [Marea Neagră]. Ba, ca un arbore vânos care-și trimite ramurile în toate părțile, la miază-noapte el a atins Nistrul, iar la miazăzi Macedonia și Grecia.

Nici acestui vlăstar al poporului Roman nu i-a lipsit lumina credinței creștine; căci în timpul cel mai vechiu se găsesc mucenici atât la Durostor [Siliștra], cât și la Axiopolis [Hinog] și Tomis [Constanța], cari și-au vărsat sângele pentru numele lui Christos. Și cu toate că, afară de mucenicia pătimită de ei, nu mai știm altceva din viața lor, totuși această mucenicie, fiind mai presus de orice îndoielă, grăește în deajuns. Mai știm apoi că aceste ținuturi le-a străbătut, în temeiul slujbei sale apostolice, Sfântul Nichita, episcopul Remesianei. Acesta, la sfârșitul veacului al patrulea și începutul celui de al

cincilea, a propovăduit poruncile creștine dincolo de Dunăre: și, bun prieten cu Sfântul Paulinus din Nola, a întocmit în graiu simplu și ales o învățătură în șase cărți pe seama celor ce vin să se boteze (Gennadius, De viris illustribus, c XXII).

Precum viața Românilor, așa și începuturile vieții lor bisericești au fășnit din izvor latin, ceea ce se vede și de acolo, că cuvintele mai de seamă, care arată ideile învățaturii creștine, au caracter latin.

Timp de multe veacuri, deși acest neam n'a avut episcop propriu, totuși el a avut legături sufletești cu Scaunul Apostolic. Cu toate acestea, primindu-și el chiriarhii din împărăția Bulgarilor și strecurându-l-se pe nesimțite ritul Bizantin, Neamul Românesc a fost scos din unitatea bisericească și, din nenorocire, rupt dela sînul Bisericii Catolice.

După această desbinare, Papii dela Roma lă nimic n'au ținut mai mult decât la aceea ca să aducă pe Domnitorii României la unica turmă a lui Isus Christos: aceasta mai cu seamă atunci, când Clara, femeie nobilă, rămasă văduvă după moartea lui Nicolae Alexandru, Domnul Munteniei, și-a chemat fiica, nevasta Împăratului Bulgariei, la credința catolică. Folosindu-se de acest prilej, Înaintașul Nostru, Urban V de fericită pomenire, a îndemnat stăruitor pe Vlaș, moștenitorul tronului lui Nicolae Alexandru, să calce cu drag în urmele acestei femei renumite. Același Înaintaș al Nostru, ca să vină în ajutorul nevoilor sufletești ale Cumanilor cari cu un veac mai înainte, anume în al treisprezecelea, prin râvna misionarilor latini, au primit credința catolică, a întemeiat scaunul episcopesc de Milcov, sfârșit prin năvălirile Tătarilor; acest scaun, mai târziu, a fost așezat în orașul Argeș, capitala Munteniei. Afară de aceea, când Lafcu, Domnul Moldovei, înclinat de mult spre religia catolică, a și mărturisit această religie, pre-

cum ne încredințează Grigorie XI, cerând întemeierea unui scaun episcopesc în țara lui, Urban V a socotit să asculte această cerere cu dragă inimă. Pentru ca să se răspândească din zi în zi tot mai mult poruncile Bisericii Catolice, Ladislau, regele Poloniei, a rugat mult pe Ioan XXII ca Baia, capitala de atunci a Moldovei, să fie înzestrată cu un scaun episcopesc latin. Martin V a socotit să facă aceasta atunci, când Alexandru numit cel Bun, Domnul Moldovei, în același oraș, a ridicat o mare biserică în folosul celor ce, mărturisind religia catolică de rit latin, s'au așezat acolo.

După toate acestea, era nădejde întemeiată ca poporul României care, precum am zis, a părăsit unitatea catolică, în sfârșit s'o reprimească odată. Prilej bine venit pentru aceasta s'a părut sinodul din Konstantz, la care s'au dus anume trimișii patriarhului din Constantinopol, împreună cu ai împăratului Bizantin și ai mai multor cetăți din Grecia, din Rusia și din țările supuse stăpânirii Turcilor. Adică opt cetăți ale Munteniei, zece ale Moldovei, cu încuviințarea lui Alexandru, domnul Moldovei, pe care l-am amintit mai înainte, încă și-au trimis aleșii lor cari să le reprezinte acolo și să dea seamă. Dar în acest săbhor s'a hotărât prea puțin despre reînnoirea popoarelor răsăritene la unitatea catolică. Cu toate acestea Grigorie, mitropolitul Moldovei, înainte de urzirea sinodului ecumenic dela Florența, s'a dus la Înaintașul Nostru de fericită pomenire, Eugen IV și, precum mărturisește însuși Papa, a intrat în unica turmă a fericitului Petru.

La acest sinod din Florența au luat parte și Damian, mitropolitul Moldovei, și protopopul Constantin, precum și alții, pe cari i-au trimis Ilie și Ștefan, fiii amintitului domn Alexandru; aceștia au mai trimis și pe Neagoe, logofătul lor. Aici e vrednic să însemnăm că mitropolitul Damian și protopopul Constantin, odată cu chiriarii Greci, iscăbind au încuviințat hotărârea de unire firească a Bisericii Răsăritului cu Scaunul Apostolic. Aceasta se vede din documentele autentice, păstrate în arhivele Vaticanului. Muntenia, deși are în acest timp oștiri Turcești la hotarele ei, plecate la luptă împotriva Ungariei, totuși a trimis doi reprezentanți la acest sinod ecumenic.

Și fiindcă primejdia năvălirii Turcilor în ținuturile Apusului amenința zilnic tot mai înspăimântător, Papii dela Roma cu cea mai mare răvnă au îndemnat pe Domnitorii acelor popoare ca cu puteri și suflete unite, să se împotrivescă acestei primejdii cumplite. Între aceștia se înalță Domnul Moldovei, Ștefan care, pentru izbânzile avute, e numit cel Mare și Biruitor și pe care Înaintașul Nostru Sixt IV în scrisoarea apostolică, cu pecete de plumb, **Redemptor Noster**, dată la 13 Ianuarie o mie patru sute șaptezeci și șase, îl numește adevărat **atlet creștin al credinței**. Același Papă, pentru a îmbărbăta pe

acest domn, în același an cu bunăvoință i-a dat **indulgență deplină de an sfânt, precum și iertare de păcate care trebuiau să fie dobândite de toți cetățenii de sub stăpânirea sa.**

Din nenorocire, unitatea Bisericii înfăptuită așa de fericit în Sinodul din Florența, după câțiva ani, a fost respinsă la Constantinopol și atăcată în toate părțile Răsăritului. Astfel, după moartea lui Damian, ajungând la putere partidul vrăjmaș unității catolice, cerând ca de obicei, nou mitropolit al Moldovei, a primit unul protivnic unității; în vreme ce la Constantinopol, în mari strâmtorări, Isidor, mitropolitul din Kiev, vestia în zadar poruncile unității catolice. Ce mai rămânea Papilor dela Roma decât să păstreze curată, neatinsă, nepătată credința celor ce se aflau risipiți în diferite părți ale României? Și, nu încapă îndoială, aceștia și-au făcut datoria, ajutați adeseori de mulți Domni ai Moldovei și ai Munteniei cari nu odată, amestecându-se în lupte politice, cereau ajutorul lor, ca să poată ajunge mai ușor la domnie. Așa s'a întâmplat că, desființându-se vechile episcopii de Siret și Baia, a fost reînființată, cel puțin cu numele, cea de Argeș de către Grigorie XIV. Titularul acestei episcopii avea reședința în orașul Bacău. Fiindcă, însă, după puțin timp, Scaunul din Bacău ființa numai cu numele, Înaintașul Nostru de fericită pomenire Leo XIII a așezat în același ținut episcopia de Iași. Grija catolicilor din Muntenia o aveau întâiu episcopii din Sofia, apoi cei din Nicopole. Aceștia, la sfârșitul veacului al 18-lea, bântuind ciurma în Bulgaria, și-au mutat locuința la București. Atingând acestea aici în treacăt, nu vrem să scăpăm prilejul de a cinsti cu laudele cuvenite atât pe călugării Franciscani și Dominicani, cât și pe cei numiți Conventuali, cari toți, în cursul timpului, n'au cruțat osteneli, ca să asigure mântuirea veșnică a catolicilor de rit latin, aflați în țările României.

Ca să ne întoarcem la Românii de rit oriental, locuitori în Transilvania, robiți de cei ce stăpâneau această provincie, ei erau lipsiți nu numai de libertatea cetățenească, ci și de cea religioasă, pe vremea când erezia calvinistă se răspândia și în aceste ținuturi cu cea mai mare primejdie a sufletelor. Ajungând, însă, Transilvania sub stăpânirea Impărăției Austriace, starea lucrurilor s'a îmbunătățit; mai cu seamă când călugării Iezuiți, preoși militari, nu numai că s'au împrietenit cu Teofil mitropolit de Alba Iulia, ci l-au înduplecat să intre în împărțășirea Scaunului Apostolic.

Despre toată pricina aceasta s'a hotărât într'un sinod. Și Leopold, împăratul Austriei, cu bunăvoință a dăruit preoșilor Români, trecuți la unire, scutirile și privilegiile clerului latin. După moartea neașteptată și fără de veste a lui Teofil, în locul lui a urmat Atanasie. Acesta, în luna Septembrie, anul o mie șapte sute, cu toate uneltirile ereticilor, odată cu

cincizeci și patru de protopopi, iscăbind hotărârile unității catolice, le-a recunoscut și întărit. Precum toți știu, s'au desbătut mult pricinile refacerii acestei unități; unii istorici, nu lipsiți de însemnătate, au afirmat că ea s'a făcut nu numai din socoteli politice, vremelnice, dar chiar prin siluire; iar alții, înșirând marile binefaceri, au arătat de cât folos au fost ele Românilor. Fără îndoială s'a dobândit ca clerul, după împrejurările dreptului în vigoare atunci, să-și dobândească libertatea și să se trimită nu pușini tineri la Viena, în Tyrnavia (Nagy-Szombat) sau la Roma, pentru învățtură. Aici e bine să amintim că, întemeind, la sfârșitul veacului al 16-lea, Înaintașul Nostru Grigorie XIII, colegiul grec al S. Atanasie în această sfântă cetate, între cei dintâi elevi ai lui, doi au fost din neamul Românilor. Și s'a dovedit că, prin strădania tuturor acestor tineri, a înflorit mai întâiu în Transilvania literatura; ceea ce, firește, n'a fost de puțin folos pentru neamul întreg.

Cu timpul, numărul Românilor cari mărturisiau credința catolică a crescut atât de mult, încât la Oradea s'a întemeiat un Vicariat Apostolic. Pe acesta, Pius VI cu scrisoarea apostolică *Indefessum personarum*, cu pecete de plumb, la șase Iunie o mie șapte sute șaptezeci și șapte, l-a ridicat în eparhie de sine stătătoare. Înaintașul Nostru Pius IX, întemeind două eparhii nouă, una în orașul Lugoj și alta în Gherla, în anul o mie opt sute cincizeci și trei, cu scrisoarea apostolică, cu pecete de plumb, *Ecclesiam Christi*, dela 26 Noemvrie, a înființat provincia bisericească numită de Alba Iulia și Făgăraș; și apoi, după cinci ani, cu cheltuiala sa a făcut fundații pentru întreținerea a patru tineri, trimiși din această provincie la învățtură în colegiul grecesc, numit atunci al Grecilor și Rutenilor.

În sfârșit, orânduindu-se toate lucrurile și socotelile în chip fericit prin Concordatul încheiat între Regatul României și Scaunul Apostolic, în anul o mie nouă sute trei zeci și trei, ziua a cincia a lunii Iunie, prin scrisoarea apostolică, cu pecete de plumb, *Sollemni conventione*, s'a făcut o nouă împărțire și așezare ierarhică a eparhiilor.

Deși s'au întemeiat în eparhii seminare, totuși, băgând de seamă că nevoile sufletești ale acestui popor Nouă, firește, foarte drag, se sporesc și că clerul tânăr se înmulțește atât în colegiul Urban de Propanda Fide cât și în Seminarul Roman, precum și în cel Grec, amintit mai înainte, am găsit cu cale, pentru pregătirea clerului tânăr, potrivit orânduiei

ritului propriu, precum atât de mult dorim, ca cinstitul neam al Românilor, ca aproape toate celelalte popoare, să-și aibă așezământ propriu în această sfântă cetate.

De aceea, n'am mai lăsat nimic pentru a răspunde acestei nevoi. Pe colina Gianicolo, cu mari griji și cheltueli, am ridicat o nouă clădire în acest scop și am înzestrat-o cu toate cele trebuincioase.

Iar acum, pentru a învedera și mai luminos simfământul Nostru părintesc pentru iubitul Neam al Românilor, hotărâm să procedăm la înființarea de drept a acestui colegiu. Astfel, pentru mai marea slavă a lui Dumnezeu și pentru înaintarea religiei catolice, deschidem în Roma seminarul sau colegiul Românilor cu puterea noastră apostolică și-i dăm numele și drepturile de colegiu papal. Prea Curata Fecioară Maria, binevestită de inger ca Maica lui Dumnezeu, să-l aibă în paza ei cea puternică; și praznicul acesta să se țină aici, an de an, cu neștiinsă evlavie, ca hram al lui.

Mai voim ca còpiilor chiar tipărite a acestei scrisori, dacă sunt iscălite de un notar public și sunt întărite cu pecetea unei fețe bisericești, în demnitate sau slujbă bisericească, să se dea aceeași crezare, care s'ar da acestei scrisori, dacă, s'ar înfățișa sau arăta.

În sfârșit, ceea ce am rostit, am statornicit, am hotărât prin această scrisoare, vrem, poruncim cu puterea Noastră să rămâie toate încuviințate și întărite, neîmpotrivindu-se nimica vrednic de pomenire deosebită.

Dat în Castel Gandolfo, anul Domnului o mie nouă sute treizeci și șapte, ziua a șasea a lunii Maiu, la Înălțarea Domnului, în al șasesprezecelea an al Pontificatului Nostru.

Fr. TH. PIUS, O. P., Card. BOGGIANI

Cancellarius S. R. E.

EUGENIUS Card. TISSERANT

A Secretis S. C. pro Eccl. Orient.

Joseph Wilpert, Decanus Collegii Protonot. Apostolicorum.
Vincentius Bianchi-Cagliosi, Protonotarius Apostolicus.

Can. Alfridus Liberati, Canc. Apost. Adiutor a studiis

Loco † Plumbi

EXPEDITA

die septima mensis maii, anno sextodecimo
ALFRIDUS MARINI, Plumbator.

D. Francini, Scriptor Apost.

Reg. in Canc. Ap., vol. LVI, n. 66. — A. Trussardi.

Traducere de P. Ioan Georgescu.

Colegiul Românesc Papa Pius XI din Roma

Ca privitor la aproape toate chestiile și așezămintele noastre bisericesti, așa și cu privire la noul colegiu papal Pius XI din Roma, alături de admiratori și entuziaști, auzi și bârfitori și sceptici.

Ba că era mai bine să fi rămas studenții noștri teologi, așa cum au fost, în diferite colegii străine, cu vechi tradiții pregnant fixate: la Propaganda Fide, în Colegiul Grec, la Seminarul Roman ș. a.; ba că banii îngropații în niște ziduri, oricât de frumoase și monumentale, s'ar fi putut întrebuița mai cuminte, sporindu-se bursele teologilor noștri; ba că decât să se înmulțească cu unul numărul colegiilor pontificale din Roma, mai bine se înființa un institut de superioară cultură catolică în țară la noi, mai ales în capitală, unde un asemenea institut ar fi cu mult mai necesar decât în metropola creștinătății etc. etc.

Acești critici nechemăși uită că nu poți porunci nimănui, nici Papei, ce să facă cu banii lui.

Asta mai întâiu.

Pe urmă, trebuie să înțeleagă și cel mai neînduplecat critic că, din înălțimea în care se găsește, Sfântul Părinte e mai chemat se judece, care sunt adevăratele nevoi ale Bisericii — chiar și cele particulare ale Românilor Uniți — și, în urmare, ce trebuie să facă pentru satisfacerea lor.

Institut catolic superior în țară? Unde și mai ales cu cine? Avem elemente pregătite pentru a-i garanta prestigiul și autoritatea? Dacă da, care sunt?

Burse? Dar oare nu sunt și bursele, nu numai cărămizile, din noul colegiu toate întemeiate de papa? N'ar fi oare mai curând cazul să ne întrebăm, dacă pregătim și alegem noi destul de bine pe bursieri, pentru a răspunde nobilelor intenții ale fondatorului? Și apoi nu e dată posibilitatea de a avea chiar 56 de bursieri?

Tradiții bisericesti și naționale? Dar oare cine le respectă și încurajează mai mult decât Roma papală? Nu e lovit de aspre sancțiuni clericul care îndeamnă pe oricare credincios să-și părăsească ritul și rânduiala bisericii sale?

Chibzuind bine toate, trebuie să ne dăm seama că nu este așezământ, în țară sau în străinătate, care să contribuie în măsură mai largă la cunoașterea și prețuirea numelui de Român, ca noul colegiu din Roma.

În întâiul an de existență, pe lângă un mare număr de compatrioți, colegiul e vizitat de oaspeți iluștri ca: Eminențele Lor Cardinalii: Nasalli Rocca, arhiepiscop de Bologna; Camillo Caccia Dominioni, fost maestru de cameră al Sfântului Părinte; La Puma, Prefectul Congregației călugărilor; Ignățiu Tapouni, patriarhul sirian al Antiochiei; Eugeniu Tisserant, secretarul Congregației Bisericii Răsăritului; Dougherty, arhiepiscopul Filadelfiei; iar acum, la solemnitatea inaugurării institutului și a sfințirii bisericii, pe lângă

membrii coloniei și ai pelerinajului românesc la Roma, 200 de persoane, și pe lângă atâția demnitari bisericesti, au fost zece reprezentanți ai colegiului purpurașilor. (Gasparri, Laurenti, Fumasoni-Biondi, Dolci, Marmaggi, Caccia-Dominioni, Canali, Jorio, Boetto și Tisserant).

Și câți nunții și episcopi nu se perândă printre oaspeții lui! Reținem din cronica colegiului numele Excelențelor Lor: Andrei Cassulo; Rotta; Roncalli; Tardini; Confalonieri; apoi ale arhiepiscopilor Margotti al Goriziei, bun cunoscător al limbei române; Baranzini al Siracusei; al episcopilor: Njaradi din Crișul Jugoslaviei; Curteff al Bulgariei; Stoyka dela Mucacevo (Cehoslovacia); Calavassi al Greciei etc. etc.

Grație înțeleptei conduceri ce are, câte prilejuri fericite nu oferă studenților noștri de a lega cunoștințe din cele mai prețioase. În programul de acțiune al colegiului se prevede vizitarea sistematică a întregii Cetăți Eterne, precum și a împrejurimilor ei.

Iar în vacanțele de Paști și de vară studenții noștri văd Tivoli, stau la Livorno, cercetează Orvieto, Firenze, Pisa. În acest timp, ei au plăcuta ocazie de a se întâlni și a sta de vorbă cu colegii lor din America Latină, aflători și ei în aceleași vilegiaturi, ca membri ai colegiilor Pio Latino și Pio Brasiliano. În aceste întruniri finerești, se regăsesc frații din Răsărit cu cei din Apus și se reface marea familie latină catolică.

Unde aiurea, decât în Roma, capitala lumii creștine, se poate înfăptui minunea aceasta?

Claudite ora, calumniatores!

P. I. Georgescu

— **O nouă universitate catolică.** În 7 Martie crt., în toate bisericile din Austria s'a făcut mare propogandă pentru întemeierea unei universități catolice la Salzburg. Aceasta universitate, conform dorinței Sf. Părinte, are scopul să servească pe toți catolicii aparținători națiunii germane. Într'un apel, intitulat: »Noi clădim o universitate catolică«, declară, Cardinalul Innitzer, între altele. Universitatea nouă va fi un nou izvor de credință și ea va sta în slujba măririi lui Dumnezeu, prin propovăduirea adevărurilor vecinice. Episcopii își pun nădejdea lor în puterea neînvinsă și în judecata destoinică a poporulul. Catolicii din Austria vor arăta lumii ce poate să facă o nație din propria inițiativă, dacă-i pătrunsă de o credință vie, de o iubire arzătoare către patrie, dându-și totodată seamă de scopul menirii ei. Colectele, făcute cu ocazia propogandei, au avut un strălucit rezultat. Multe personalități din înalta aristocrație au contribuit cu câte 10.000 și 5000 șilingi austriaci.

Pe Gianicolo, la „Pio Romeno“.¹⁾

Cine n'a notat, aici în Roma, creasta în formă de cruce a unei biserici ce se ridică în dosul luminosului far de pe Gianicolo?

Este capela colegiului »Pio Romeno« : e cel mai nou colegiu ce se înșirue printre eucaliptii și platanii alei — alături de cel Rutean. S'ar putea spune că rânduirea a urmat ordinea alfabetică.

Acolo sus, înconjurat de tăcere, colegiul dominează miile de monumente ale Cetății : cupola din apropiere, plastică și tangibilă, a lui San Pietro : cupolele baroce și ale renașterii, candidul monument al lui Victor Emanuel, roșcata columnă a lui Traian.

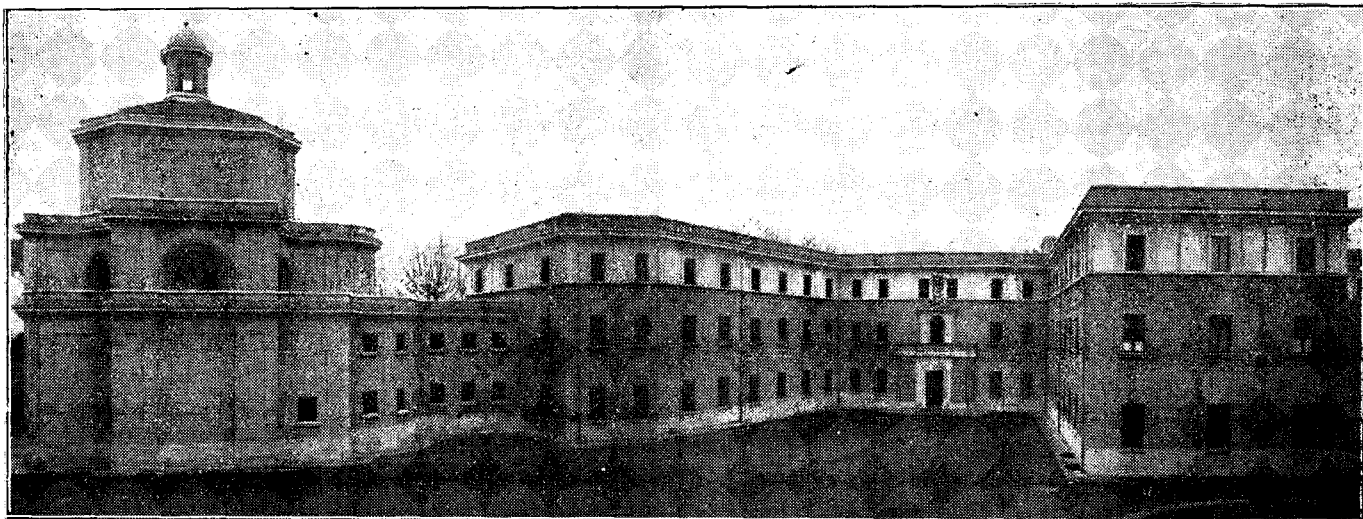
Dar în aceste zile tăcerea, care umple sălile luminate de soare, a fost tulburată de un freamăt de

lor până la vârful parafulgerelor ; dela pământ până la trandafirii ce înfloresc acolo ; dela pietre la mobile, la uneltele de casă. Ce mecenatism ! Stema papală pe care arhitectul Momo a așezat-o deasupra porții de intrare, mai că putea fi imprimată pe fiecare cărămidă din clădire, cum obișnuiau să facă unii împărați cu apeductele și termele lor.

Și această bibliotecă, îmi spune Rectorul arătând modernele rafturi de oțel, e un cadou al Sfântului Părinte.

— Și nu lipsesc frumoase ediții vechi pentru un institut modern spun, de vreme ce cu invidie de biblioman admir câteva călcâie de pergamenă dela 1600.

— Cadouri de ale Papei : sunt »dubletele« Vaticane.

COLEGIUL ROMÂN DIN ROMA

așteptare, ce spintecă atmosfera nemișcată a camerelor și a spațioaselor coridoare.

Se așteaptă consacrarea. Ceremonie, care a adus aici pe Episcopii din îndepărtata Românie. Duminică va fi marea zi ; și vizita pe care am făcut-o în această foteală de ajun mi-a descoperit modernul institut cuprins de dinamismul tinereții : tinerețea Rectorului, tinerețea studenților, tinerețea câtorva oaspeți prezenți : viitorii diplomați ai Sfântului Scaun.

Călăuzit de Rector, încep vizitarea Colegiului Pio Romeno. La fiecare pas mi se întărește convingerea că nicicând un institut de evlavie și de cultură n'a purtat cu atâtea temeuri numele patronului său. Această clădire, într'adevăr, se datorește Inaltului Pontif Pius XI dela »aruncătura« cea mai adâncă a temelii

¹⁾ Publicăm în traducere românească acest frumos articol din „L'Osservatore Romano“. Din el cititorii își pot face o idee despre colegiul nostru din Roma, precum și despre felul cum suntem priviți și primiți în Cetatea Eternă“. (N. R)

În această atențiune de a dărui tinerilor leviți chiar și volumele, nu știi ce să admiri mai mult : inima de Părinte sau sufletul de Bibliotecar.

Urcând la al doilea etaj, pe scări întâlnim doi domni. Doi preoți spanioli, sosiți în cursul nopții. Au traversat pe jos Spania și Franța. Compatrioții lui Traian au aflat, astfel, scăpare — în acest ceas furtunos — și printre strănepoții legionarilor aceluși împărat »drept«.

Acesta e un apartament pentru găzduirea Episcopilor veniți *ad limina*, și spunând aceste, Rectorul îmi deschide ușa unui birou sever dar nu lipsit de eleganță.

Și nu e lipsit nici de comoditate. Fiecare apartament e compus din un antreu, din un birou-salon, din o cameră și baie. Colegiul poate găzdui în aceeași vreme cinci Episcopi.

Continuăm vizita prin coridoarele luminoase, impodobite cu fotografii și stampe, vechi sanctuare românești, foarte vechi monumente romane.

Și camerele studenților sunt drăguțe, curate, comode, tăcute. Frumoasele colonne de cărți îngrămădite pe birouri și îngenunchetoarea modernă dau caracterul acestei camere pe care o admir. O cartă ilustrată e fixată pe perete, lângă căpătâi. Mă apropiu: e monumentul imperial dela Adam Clisi.

Infirmeria, îmi spune călăuza, e cea mai perfectă din câte sunt în toate colegiile din Roma, și după ce a găsit în grămadă cheia potrivită, îmi deschide ușa de sticlă opacă, ce desparte coridorul de serviciu de albele, smălțuitele camere, toate strălucitoare de mobile chirurgicale și de paturi pentru bolnavi.

Respir aerul. Nu iese nici cel mai ușor »miros de medicament«, din besactelele ce închid sticlele albastre-roșii și albe.

Dar, infirmeria, întreb, nu e folosită? Nu, har Domnului, suntem cu toții bine, îmi răspunde râzând Rectorul.

*

Cred că toți se bucură de o sănătate excelentă. Din cauza aerului, dacă nu pentru altceva.

Aici sus de pe această vastă terasă se respiră aerul de mare, ce se observă din licărirea arginție din

fundul nesfârșitei câmpii. Se respiră aerul de munte, care vine dela munții Albani înverziți, dela munții goi și stâncoși dela Tivoli, dela îndepărtatul Soratte albastru, atât de drag lui Horațiu.

Privirea se plimbă pe vastul orizont, și apoi se coboară asupra Romei, așezată aci din jos, din colo de fâșia Tibrului roșcat.

În fine ne coborâm și noi pentru ultima vizită. Pentru a merge în biserică, în luminoasa, simpla, tăcuta biserică a Bunevestiri.

Suntem în timpul Paștilor, și prin iconostasul deschis se vede altarul cubic acoperit cu pânză și, în fund, tronul Episcopal încunjurat de icoanele Mântuitorului și a Sfintei Fecioare. Alte două icoane sfinte sunt expuse pe două pedestaluri înaintea băncilor credincioșilor.

Acești pereți albi și aceste bănci de lemn goale exprimă întreg spiritul evlavios al poporului roman: care e simplu fiindcă e adânc simțitor și cordial.

Cordial, ca cele două brațe ale acestui colegiu, ce se deschid spre curtea înflorită ca să primească pe tinerii Români, aci în Urbe: adevărat în patrie.

Activitate religioasă și caritativă la Beiuș

Schișăm — în cele ce urmează — în câteva puncte, o parte din activitatea pe teren religios și caritativ, ce s'a desfășurat în acest an școlar — până acum, în parohia română-unită din Beiuș.

I. Conferințe. — Afară de predicile, din fiecare Duminecă și sărbătoare, sub auspiciile »AGRU«-lui și *Reuniunea Sf. Maria*, s'au ținut următoarele conferințe:

1. *Despre Spania*, 17. XI. 36, (Părintele I. Merloz), — 2. *Biserica și chestiunea muncitorească*, 24. XI. (prof. Nic. Fântânanu), — 3. *Sf. Fecioară Maria, Mama lui Dumnezeu și Mama noastră*, 8. XII. (Părintele T. Mateiu), — 4. *Roadele Unirii cu Roma*, 15. XII. (Părintele I. Teiușan), — iar după Crăciun. o nouă serie, cu următoarele subiecte: 5. *Dela om la Dumnezeu*, 10. II. 37, — 6. *Despre credința creștină*, 16. II, — 7. *Dumnezeu a vorbit oamenilor (Revelațiunea divină)*, 23. II. — 8. *Existența lui Dumnezeu*, 3. III. (Părintele T. Mateiu).

Apoi, în toate Duminecele Marelui Post, și în anul acesta, — cum se face de un șir de ani, — Rev. mul Dr. Nicolae Flueraș, Director al Liceului de băieți »S. Vulcan«, a ținut — »pentru publicul doritor de învioreare sufletească în vâltoarea patimilor cari ne copleșesc din ce în ce tot mai amenințător«, — în Biserica română-unită, conferințele-predici, tratând pe rând subiectele:

Prin credință la viață, 21 III. 37, — *Din sbuciumul vieții* 28 III, — *Cristos lumina vieții*, 4

IV, — *Anticrist*, 11 IV, — *Jertfirea vieții*, 18 IV, — *Impărăția lui Cristos*, 25 IV.

Dacă în fiecare an, aceste conferințe-predici, expuse cu atâta claritate, precisiune și putere de convingere, au fost într'adevăr un prilej de »învioreare sufletească«, în anul acesta, putem spune că au fost nu numai o învioreare, dar o adevărată revelație, »lumină« și »balsam«, pentru cei ce au avut, fericita ocazie să asiste și să-l asculte pe distinsul orator, mai ales pentru actualitatea subiectelor tratate . . .

II. Ziua misionară. — Duminecă, 18 Oct. 1936 »ziua misionară«, — când în toată lumea s'a făcut rugăciuni și colecte, pentru a ajuta pe Misionari în munca lor apostolică de răspândire a credinței și a vieții harului printre popoarele păgâne, — s'a ținut și în Biserica parohială din Beiuș, de către Părintele T. Mateiu, o predică ocazională, în care s'a arătat importanța acestei minunate opere de evangelizare a păgânilor. S'a colectat cu această ocazie — pentru acest scop — dela credincioșii parohiei și dela lumea școlărească suma de Lei 5882.

III. Ziua »A. G. R. U.«-lui. — În ziua de Sf. Nicolae, sărbătoare designată pentru a se face — atunci — colecte în favorul »Agrulul«, — Părintele T. Mateiu, într'o predică ocazională, ținută în Biserica Parohială, a arătat importanța »Agrului« și datorita fiecăruia de a-l sprijini din tot sufletul și cu toate puterile, fiind — »Agrul« — al Bisecicii și Biserica, fiind »fa-

milia« noastră, cine-o ajută se ajută pe sine, își ajută »familia« sa, — iar cine n'o ajută, înseamnă că nu se interesează de interesele familiei sale.

S'a colectat, în aceasta zi, pentru »Agru«, suma de Lei 660.

IV. **Octava de rugăciuni pentru unirea tuturor creștinilor.** — Duminecă, 24 Ianuarie 1937, pe ultima zi din săptămâna în care pe întreg globul pământului s'au făcut rugăciuni către Dumnezeu „pentru unirea tuturor“ . . . iarăși, într'o predică ocazională (Părintele T. Mateiu), a semnalat *primejdia comunismului* — Anticristul, — și datoria noastră, în fața acestei primejdii, ca prin *unire și bună înțelegere* să ne strângem rândurile, fiind *gata* oricând și *la jertfă* — dacă ar fi cazul. Aduce de pildă recentă pe cei doi eroi: Moța și Marin, cari s'au jertfit, luptând pe frontul anti-comunist, murind pentru Cristos și pentru idealul creștinesc.

V. **Aniversarea încoronării Papei.** — Împlinindu-se — la 12 Februarie — 15 ani de când Preafericitul Părinte Pius XI a fost încoronat de *Cap văzut al Bisericii*, acest eveniment, s'a sărbătorit și în parohia noastră română-unită, Duminecă 14 Februarie a. c.

Părintele T. Mateiu, a rostit o predică ocazională, trecând în revistă câteva puncte cardinale din viața și activitatea marelui Papă Pius XI, spunând — în concluzie — că trebuie să ne simțim fericiți și să mulțumim lui Dumnezeu pentru darul de a fi sub cărmuirea și ascultarea unui *Părinte și Învățător infalibil*, care ne va conduce — fără greș — la limanul adevărului și al fericirii veșnice, întrucât ne vom supune și-l vom asculta.

VI. **La sărbătorile Crăciunului**, s'au colectat dela credincioșii parohiei și s'au împărțit între *săraci*: în bani, suma de Lei 4350 și mai multe alimente și haine.

Afară de această, o echipă, și în cursul anului, vizitează — din când în când — familiile mai sărace, ducându-le mângăiere și câte-un mic ajutor.

VII. **Patronajul servitoarelor.** — Aceasta secție a Reuniunii sf. Maria, — sub conducerea D-nei *Elisa Dr. Pavel*, ajutată de câteva Surori (călugărițe) dela Internatul Pavelian de fete, adună — în Dumineci, după amiazi servitoare din orașelul nostru pentru a le face instrucție de scris și cetit și elementele cunoștințelor religioase.

VIII. **Secția pentru îngrijirea cimitirului**, — sub conducerea D-nei *Elena Bozac*, ajutată de harnicele ei colaboratoare și locofenente, cu multă trudă și înfruntând multe greutăți și dificultăți, a îngrijit și întreținut în bună rânduială cimitirul parohiei noastre, așa încât ne putem mândri cu el.

Din inițiativa acestei secții, credincioșii parohiei, au aranjat — în seara zilei de 7 Martie 1937 — o

serată cu un select, program artistic și tombolă, al cărei venit de 7800 Lei, a fost destinat pentru construirea unei case paznicului din cimitir.

Tot astfel au muncit și celelalte secțiuni ale Reuniunii sf. Maria, ca: *secția pentru înfrumusețarea Bisericii*, care cu sârguință, hărnicie și lucrul mâinilor membrilor — sub conducerea D-nei *A. Selăgian*, — aranjând un „*bazar de Crăciun*“ a strâns banii necesari pentru cheltuielile cu înfrumusețarea sfântului locaș.

X. O altă secție, în sfârșit, aceea pentru *îngrijirea ornatelor*, — sub conducerea venerabilei Doamne *Eufemia Ștefanica*, — a ținut în ordine, a reparat și a curățit ornatele și lămpile Bisericii.

X. Tot aici mai putem aminti un alt fapt remarcabil: în cursul acestui an, s'au confecționat — pentru Biserica parohială — 6 rânduri de *odăjdii* preoțești și 2 rânduri diaconale, — apoi alte 2 rânduri pentru ceremonii funebre. Toate din material nou, în valoare totală de Lei 23.3330, sumă ce s'a adunat din dărnicia credincioșilor . . . fără să mai socotim munca ce s'a depus, la confecționarea lor, din partea membrilor Reuniunii Sf. Maria, conduse de D-na *Angela Selăgian*.

Beiuș, Mai 1937.

Cronicar.

Giovanni Papini, membru al Academiei Italiene.

Scriitorul Papini a fost ales nu de mult profesor la universitatea din Firenze și membru al Academiei Italiene. Cariera literară și-a început-o în 1903 când, în etate de 20 de ani, sub pseudonimul Gian Falco, publică lucrările polemice: »Leonardo«, »Vocea«, »Sufletul«. Mult timp se ocupă de critica culturală-filosofică. Apoi trece la literatura simbolistă. Legendele, miturile, fabulele, povestirile se transformă în mâinile lui iscusite în simboluri de înaltă expresie etică și teologică. În 1912 apare opera cu caracter autobiografic: »Un om sfârșit«. Pentru perfecția lor stilistică sunt remarcabile: »O sută de pagini de poezie«, »Prima Operă«, »Zile de sărbătoare« și »Pâne și vin«. »Viața lui Isus« (1921) semnaleză convertirea lui la catolicism. Această lucrare e tradusă în 30 de limbi străine (În românește de Al. Marcu la Cartea Românească, București). E o încercare fericită de a înfățișa istoria evangheliei cu simțire de artist și cu originalitate de concepție într'o formă ce depășește pe cea pur religioasă. »Gog« e o revenire la literatura simbolistă din tinerețe. Are și lucrări istorice despre Augustin, Carducci și Dante. Mai nou prepară o istorie a literaturii italiene, o surprinzătoare ierarhizare a valorilor poetice ale țării sale.

P. I. G.

Publicații periodice

de I. GEORGESCU

Răvașul (1903—1910).

întemeiat și condus de părintele protopop Ilie Dăianu, ajutat de confrății săi: Ștefan Roșianu, atunci paroh, acum canonic și Basil Moldovan, paroh în Cluj, capitala Transilvaniei, e, întâiu, foaie bună românească, fărâneasă, creștinească, pe urmă revistă culturală. Păr. I. Dăianu e un desăvârșit cunoscător al limbii și sufletului popular românesc, ziarist cu veche experiență, fost director al renumitei »Tribuna« din Sibiu. Chiar numele de »Răvașul« e minunată evocare din copilăria fericită a redactorului-proprietar și al neamului nostru de plugari și de păstori. O rubrică de știri și informații a acestei foi e intitulată cu un încântător joc de cuvinte: »cărți din toate părți și răvașe din cele orașe«. Într-o cronică din postul Paștilor el scrie: »Ogorînd cugetele noastre cu dumnezeescul plug al postului, să rodim spic de virtuți, ca să nu flămânzim în veci!«

Cultul Romei, în coloanele lui, e absolut dominant. Acest cult redactorul-proprietar îl moștenește, firește, dela mării lui înaintași: Cipariu, Lucaciu ș. a., dar el îl servește cu nouile puteri ale unui strălucit talent literar. Astfel, necrologul papii Leon XIII (20. 7. 1903) este cântat într'un ritm de adevărată poezie. Reproducem aceste fragmente caracteristice: »După cum în amurgul de seara«, cetim aici, »când soarele mândru revarsă pe culmi strălucirea 'nfocată a întregii sale măriri, așa, cum însuși cântase, și Papa Leon, apunând, îmbracă în para mării a Bisericii stâncă, tărie ce de nimic neînvinsă a dat vieții sale întregi și de pe care cu farmec fără păreche a strălucit peste întreg rotogolul păstorirea sa părintească, plină de darul iubirii. — Senina lui moarte ne schimbă părerea păgână despre a morții durere grozavă. Când el se coboară în criptă, de fapt se înalță cu zâmbet spre ceruri, privește dumnezească arătând oamenilor și ingerilor deopotrivă. — Dar noi, care gînta latină de mamă și Roma de leagăn ne-o știm și care 'n a lui îndrumare găsim strălucirea și raza Stelei ce împodobește fruntea crăiesei între neamuri, cum am putea lipsi dintre cei ce deplîng pe Părintele lor? — Că știm cu tărie și credem, că o stea de apune în Roma, iar steauă răsare în locu-i și Leul, când moare, la tronu-i alt leu se ridică mai mândru, păzind moștenirea cea scumpă a Sfântului Petru.«

Într'un prim articol următor, tâlcuind cuvântul din urmă al răposatului Papă: »Bătrânul Pecci moare, dar Papa e nemuritor«, Răvașul încrestează: »Petru a murit și el cu moarte de mucenic, pe cruce fiind răstignit, dar piatra a rămas, căci a venit altul în locul lui Petru, cu aceeași putere și cu aceeași tărie și apoi iarăși altul și altul, până la Ioachim Pecci, adică Leon XIII. Toți au murit, dar Papa a rămas totdeauna ne-

muritor. Pentru că Isus s'a îngrijit să rămâie ceva neschimbat și neschimbător în mijlocul lumii acestela schimbătoare, să rămâie paza nemuritoare a adevărului veșnic« (p. 69).

Deschidem o paranteză. Nu e mirare că *Răvașul* scrie asemenea necroloage. Regele Carol I al României adresează, cu acest prilej, cardinalului Oreglia, decanul colegiului purpuraților, această telegramă de condoleanțe: »Adânc măhnit de nereparabila pierdere a Bisericii Catolice în persoana venerabilului pontifice, rog pe Eminența Voastră să fie interpretul viilor mele regrete pentru această pierdere și al respectului de care sunt cuprins pentru memoria nepieritoare a aceuia care, într'un sfert de veac a presidat într'un mod atât de demn, la destinele Bisericii. Carol«. Iar D. A. Sturdza, președintele consiliului de miniștri români, trimite, tot cu acest prilej, cancelariei Vaticanului următoarea scrisoare de condoleanțe: »Vă rog să binevoii a primi expresiunea sentimentului de durere pe care-l împărtășesc cu întreaga lume, cu ocazia doliului ce acoperă Sf. Scaun al Romei, pentru pierderea marelui Papă Leon XIII care, prin înălțimea spiritului său, prin mărimea sufletului său, și-a câștigat în cursul vieții sale seculare și a îndelungatului său pontificat, venerațiunea universală, iar prin durerile pe cari cu atâta răbdare și nobleță le-a suferit în ultima sa boală, și-a ridicat sie însuși un monument mai durabil decât bronzul«.

Din nenumăratele panegirice înserate de ziarele românești, ne oprim la mișcătorul articol de fond »† Leo XIII« al venerabilei, »Gazete a Transilvaniei« (No. 151 din 10/23. 7. 1903) scris de *Aurel Mureșianu*, fiul lui Iacob, care (acesta din urmă) alături de G. Barișiu, e întemeietor al ei, unul din cei mai mai străluciți ziaariști români († 1909). »N'a trăit în cele 19 veacuri ale creștinătății Papă sau alt cap încoronat«, spune marele ziarist, »ale cărui zile din urmă de suferințe trupești să fi fost urmărite cu mai mult interes de către societatea cultă din toată lumea. — Va și rămânea Mare Leo XIII între Papii dela Roma, căci lui i-a succes în cei 25 de ani de pontificat de a ridica la un nivel cum n'a mai fost în evul nou vaza Bisericii catolice... Leo XIII, deși »domnitor fără țară«, deși se privia și se declara și el de »prizonierul din Vatican al regelui Italiei«, ajunse a exercita o influență asupra statelor europene, care adeseori a fost decisivă pentru mersul politicei și în genere nu a adus Bisericii apusene decât avantaje și vază. — Leo XIII, care s'a deosebit de premergătorii săi prin aceea că a avut o adâncă pricepere pentru cultura timpului în care a trăit și a ocărmit Biserica, a năzuit necontentit să o aducă în consonanță etică cu spiritul timpului. Enciclicele sale ce se referă la creștinism și cultură, la relele morale din lume, la învă-

jăturile sale sociale din punctul de vedere creștin, la guvernarea și forma de guvernare a statelor, sunt toate pătrunse de această năzuință ce și-a aflat culmea în planul și încercările Papii răposat de a uni bisericile cele mari creștine, din Apus și Răsărit». În continuare, A. Mureșianu se ocupă de cariera lui diplomatică numindu-l cu principele Otto von Bismarck »cel mai mare politician din lume«. Nu uită să remarce extraordinarul serviciu pe care defunctul Papă îl făcuse științei istorice, deschizând tuturor cercetătorilor arhivele Vaticanului: »Leo XIII le-a deschis însă tuturor scrutătorilor și învățaților din lume«, observă ziaristul român, »și ne este bine cunoscut ce mare preț au avut și până acuma pentru istoria noastră națională izvoarele prețioase ce scrutătorii noștri istorici le-au aflat în acele arhive«. — »Au fost, prin urmare, zise în deplină conștiință cuvintele adresate de Leo XIII. pe patul său de moarte către unul din medicii săi«, încheie acest elogiu funebru: »De acum voi aparține eternității. Îmi rămâne numai o mângâiere, oricum va fi judecata istoriei asupra mea. Nimeni nu va putea nega că am fost conștiincios și credincios. Am cugetat și am simțit, dela început și până la sfârșit, numai pentru fericirea și puterea Bisericii«.

Închidem paranteza.

La 31. 10. 1903, *Răvașul* face portretul noului Papă Pius X. »Iată Papa poporului!« zice el. »Născut din părinți săraci, dar cinstiți, muncitori, el s'a ridicat prin râvna inimii sale curate și prin străduința sa deosebită până la cea mai înaltă treaptă a cinstei și măririi ce se poate ajunge între oameni pe pământ«. Ca papă al poporului ni-l mai înfățișează *Răvașul* (No. 5 din 1905) pe Pius X și atunci, când acesta intervine, pe lângă țarul Nicolae II al Rusiei, pentru acordare de libertăți cetățenești mai largi pe seama locuitorilor. Pobiedonosef, faimosul procurator al S. Sinod pravoslavnic, se împotrivesc, în numele aristocrației și al pravoslaviei. După ce laudă pe țar pentru înfăptuirea conferențelor de pace dela Haga, Pius X îi scrie: »Numai cu faptele dragostei se poate mântui națiunea rusească«. — De asemenea, când același Papă decorează cu crucea de cavaler al ordinului S. Silvestru pe Ștefan Havasi — Oășanul, unul din marii donatori ai Bisericii române unite din Cluj. (a. V, 1907 p. 85).

Un titlu de glorie al *Răvașului* rămân pelerinajele. Conducătorul lui ia parte încă la întâiul pelerinaj românesc la Roma, organizat sub conducerea lui Victor Mihalyi, atunci episcop de Lugoj, mai târziu mitropolit la Blaj. Dăianu, atunci student la universitatea din Graz, are norocoasa inspirație de a duce cu sine o coroană împletită din ramuri de brazi dela Sarmisgetuza pentru a o depune, ca omagiu, în forul lui Traian din Roma. Solemnitatea e impresionantă și ea inspiră vechiului publicist și academician, Iosif Vulcanu, câteva versuri ocazionale. El cântă:

*Venit-am, dar, acum, solie românească,
La sânul mamei dulci să ne'nchinăm cu dor,
Să-i spunem mândri azi că n'are să roșească,
Aducem nepătat stindardul tricolor.*

Organizându-se în Aprilie 1903, la Roma, un congres al popoarelor latine, la acest congres participă și 150 de Români sub conducerea profesorului și academicianului Grigorie Tocilescu. Fiind Leo XIII bolnav, nu-i poate primi pe toți, totuși prin intervenția lui Vasile Hossu, noul episcop al Lugojului, 46 pelerini sunt primiți și binecuvântați foarte afectuos de venerabilul părinte comun al tuturor creștinilor la patriarhala-ivârștă de 93 de ani (p. 150).

Despre al doilea pelerinaj al Românilor uniți la Roma, *Răvașul* publică 20 de scrisori ale unchiului Job. Gândindu-se și la darurile aduse de pelerini ocârmuitorului Bisericii, precum Magii, altă dată, le aduseră Domnului, el scrie aceste versuri populare:

*Mamă Romă, azi la tine,
Merge lumea să se închine
Și sute de milioane
Azi îți fac fie plocoane.*

Al treilea pelerinaj din 1908 e învrednicit încă de și mai multă atenție. Lui e închinat No. 11—12 din acest an, aproape în întregime (43 pp.) Chiar întâiul articol despre Roma, semnat I. G., după Benedetto de Luca, e o apoteoză a Cetății Eterne. Darea de seamă propriu zisă începe cu un interesant articol »Papa și Românii«. Insemnătatea pelerinajului, cetim aici, rezultă din însemnătatea locului vizitat. Roma papală e o putere mare, universală, nu numai europeană, cu care a avea o legătură, înseamnă a avea un ajutor, un scut. Prin reunirea religioasă cu Roma, Românii Transilvăneni, la timpul lor, n'au făcut decât să repare, în parte, greșala fatalului destin al istoriei care i-a smuls dela unitatea catolică, așa de proprie și prielnică neamului lor. Revenirea aceasta a Românilor la sânul mamei lor e o necesitate a sufletului lor de creștini și de Români, o necesitate a întregii lor ființe, abătută cu sila, fără știrea și învoirea ei, dela calea în care firea și menirea ei providențială o pusese. — În ce privește pelerinajul însuși, iată cum i se evidențiază importanța! Conștiința națională și catolică, hotărârile ce izvoresc din ea, energiile oțelite prin atâtea emoții cresc, cu adevărat, când ne gândim că, în Roma, găsim nu numai o mamă cu leagănul originii și amintirilor noastre glorioase, ci și un tată, un părinte care, dacă este al tuturor, este mai ales al nostru; dacă se roagă pentru toți, se roagă mai cu seamă pentru noi; care ne iubește; care simte necazurile noastre; care știe drepturile noastre; care ne dă ocrotire, scut, întărire; care cu binecuvântarea-i apostolică consfințește toate amintirile trecutului și înalță toate nădejțile pentru o viață mai bună, mai fericită.

Se reproduc apoi, în întregime, discursurile rostite

în sala consistoriului din Vatican la 27. 5. 1908. Re-
finem din cuvântarea episcopului D. Radu pasajul ce
urmează: »Și am venit, Prea Fericite Părinte«, zice
el, »mișcați și de gândul așisderea nobil, că noi, aici,
în Roma, suntem la leagănul străbunilor noștri, la sânul
scumpei noastre mame, a cărei ființă o păstrăm
cu scumpătate în noi înșine, a cărei limbă o cultivăm
cu mare dragoste, al cărui nume îl purtăm ca cea
mai frumoasă din podoabele noastre și astfel, legați
fiind cu dânsa prin adevăratele legături ale firii, mult
foarte ne mândrim, repetând și noi marile cuvinte ce
le-a îndreptat într'un moment așisderea înălțător îm-
păratul Ioanișiu către pontiful Inocențiu III: *Nos ge-
nere et sanguine Romani*. Și facem aceasta cu atât
mai vârtos, căci ne simțim aprinse inimile și de cea
mai mare recunoștință pentru deosebita dragoste care
tot de aci, dela înălțimea S. Petru, s'a vărsat mereu
peste Biserica noastră în fel și fel de forme, iar mai
pe urmă prin întărirea din nou a drepturilor și privi-
legiilor cari, după întocmirea Bisericii grecești și în
sensul decretului de unire promulgat de conciliul ecu-
menic din Florența și a actelor unirii noastre, se cu-
vin Bisericii noastre«. — »Binevoește, deci, a împăr-
tăși binecuvântarea apostolică peste Biserica noastră«,
încheie episcopul-orator, »peste națiunea noastră ro-
mână, peste iubita noastră patrie, peste noi toți și
peste cei ce ne așteaptă la vetrele noastre ca să du-
cem veste bună dela Prea iubitul nostru Părinte, pe
care Dumnezeu să-l păzească întru mulți ani cu fe-
ricire«.

Papa Pius X răspunde în italianește.

»Mă bucur și vă felicit«, zice el, »că vă văd într'un
număr așa de frumos, în numele poporului
român, adunați aici, din prilejul jubileului meu sacer-
dotal, venind din mare depărtare, pentru a arăta ali-
pirea poporului vostru față de acest S. Scaun Apo-
stolic. — Nu m'am îndoit un singur moment că, din
șirul celor ce îmi vor aduce bunele lor urări din pri-
lejul acestui pentru mine atât de fericit moment, nu
vor lipsi bunii Români cari și în trecut au dat dovezi
număroase despre alipirea lor credincioasă către scaunul
Romei. Adevărat este ceea ce a accentuat veneratul
nostru frate despre legăturile cari pe voi vă leagă de
Roma, prea bine fiindu-ne cunoscut că *Românii sunt
de două ori Romani: Romani prin originea lor și
Romani prin credința mărturisită în botez*. — Stră-
bunii voștri de aici, din Roma, au dus cu sine, în noua
lor patrie, sămânța credinței lui Petru, pe care au pă-
strat-o părinții voștri și despre care chiar ieri ați dat
la altarul catedrei aceluiasi S. Petru o strălucită do-
vadă, edificând cu pilda evlaviei voastre pe Romanii
de azi. [Aluzie la liturghia românească, slujită în ba-
silica S. Petro, unde pelerinii s'au împărtășit cu s. cu-
minecătură]. — Știu prea bine că, precum peste tot
viața creștinului aici, pe pământ, este o viață de neîn-
cetată luptă, așa și viața voastră se petrece între

mari greutăți. Fie-vă, însă, de întărire revederea ur-
melor gloriosului vostru trecut, iar de altă parte ocroti-
rea care totdeauna ați avut-o la scaunul apostolic și
care ocrotire nici pe viitor nu vă va lipsi, să vă fie
izvor de cele mai bune mângăieri și ajutor întru do-
bândirea *izbândeii dorite*«.

După mișcătoarea binecuvântare apostolică dată
diferitelor clase sociale, Papa Pius X încheie: »Rein-
torși la vetrele voastre, duceți tuturor salutul meu
părintesc«, adaogă el, »și spuneți *iubiților mei Ro-
mâni*, fraților voștri, că Papa vă iubește și vă rugăți
și voi pentru Papa, ca să poată purta nu zic crucea,
ci întreg Calvarul, pe care Domnul nostru Isus Cristos
l-a încărcat pe slabii săi umeri, precum și Papa zilnic
se roagă pentru toți și îndeosebi pentru *scumpii și
iubiții săi Români*“ (p. 320).

Documentele acestea cresc, în valoare, cu timpul.

Afară de liturghia din biserica S. Petru, se mai
oficiază ună la colegiul de Propaganda Fide. Cu pri-
lejul acesta e hirotonit de preot Grigorie Pop, mai
târziu canonic la Oradea și câțva timp chiar profesor
de filozofie la universitatea numitului colegiu, iar de
diaconi: Iuliu Hossu, episcopul de astăzi al Clujului
și Gherlei și Ioan Coltor, despre care a mai fost vorbă.
Răspunsurile la această liturghie românească îl dă co-
rului colegiului, numărând reprezentanți din 30 țări și
națiuni. Se poate o propagandă mai folositoare țării și
poporului românesc decât interesul acesta viu, decât
participarea activă la slujbele lor dumnezeiești, decât
primirea cu toată dragostea și însufleșirea a sfinței
împărtășanii românești? N'are dreptate să exclame,
din tot sufletul său, tânărul diacon Coltor? »O, neam
român, o neam, numit de urmașul S. Petru, Papa
Pius X, *de două ori roman!*“ zice el. »Tu, mlădiță
scumpă, ruptă din trunchiul Romei, până când pribeag
rătăci-vei încă departe de leagănul nașterii tale, de
sânul cald al mamei care îți mângăie umedele gene
în scumpul trecut al copilăriei tale, de Roma în care
toată piatra încă și astăzi povestește istoria vieții
tale de oarecând, de Roma care nemângăiată, încă
plânge înstrăinarea ta, a pierdutului ei copil și care
așteaptă, da, cu dor așteaptă, să te aibă din nou îm-
preună cu ceilalți fii ai săi, în brațele sale ee mamă.
— O, neam român, frații tăi: Francezii, Italienii,
Spaniolii și Portughezii n'au un nume care să se se-
mene cu numele mamei, ca și tine! Roma, dându-ți
l, parecă ar fi voit să te pună în fruntea lor și
înaintașii copilăriei tale de neam îți știau prețui înfe-
lesul lui adânc. Barem de n'ar fi trecut peste tine
vitregia vijelioaselor vremuri, că nici tu astăzi unde
ești nu te-ai afla cum ești, nici locul nu s'ar afla cum
este unde ești! — Roma îți întinde mâna de pace.
Mama te chiamă la sânul ei iubitor. Însă înduioșată
privește la tine, că încă aștepți și cu inima însânge-
rată de durere te dorește, te chiamă în brațele sale
de mamă«.

CRONICI

— **Personale.** I. P. S. Sa Episcopul diecezan, care în 4 Mai a plecat, împreună cu ceilalți Inalți Arhieri ai Bisericii noastre la Roma, pentru a lua parte la inaugurarea Colegiului Pontifical »Pio Romeno«, Vineri în 14 crt. s'a înapoiat la reședință.

— **Exercițiile spirituale ale Ven. Cler** vor avea loc între 23 August și 3 Septembrie, tot în două serii ca în anii trecuți.

— **Concertul Corului Catedralei.** Duminică în 23 Mai orele 17, Corul Catedralei noastre va da, în sala Teatrului orașenesc, un concert. Se va executa un excelent program.

— **Topa-de-Criș** a avut misiuni sfinte în zilele de 8, 9, 10 și 11 Maiu a. c. Misionar a fost P. Ioan Georgescu, canonic, președintele eparhial al Operei pontificale de Misiuni. Deși majoritatea credincioșilor își făcuseră datoriile creștinești de sfintele sărbători ale Paștilor, totuși aceste misiuni au dat prilej la 48 de credincioși din această parohie să se împărtășească cu sfintele taine (unii după vreme lungă de amânare). Pe lângă misionar, au dat mână de ajutor și confrății preoți G. Bone din Vadul-Crișului și L. Apătean din Dubricionești. — Tot atunci a fost și examen de religie prezidat de pâr. protopop G. Maior. Totul a decurs într'o atmosferă de reculegere și concentrare sufletească.

— **Cercul agrist „Spinuș și jur“ la Sfârnaș.** În 23 Aprilie a. c., ziua Sf. Gheorghe, cercul agrist »Spinuș și jur«, a ținut a doua șezătoare la Sfârnaș. În biserica parohială, pâr. Liviu Moza a ținut o foarte frumoasă predică despre »Trufie« și răutățile ei, urmată de Binecuvântarea Euharistică, apoi publicul trece în localul școlii primare, pentru a participa la ședința artistico-culturală.

Aici, după cuvântul de deschidere, rostit de D-l Ioan Man, inv.-dir. în comuna Spinuș, se desfășoară un bogat și bine întocmit program, compus din cântări mariane și recitări de poezii religioase ca: Chemare la AGRU; Lăudați pe Domnul; Isus părăsit și uitat; »Maica Domnului« . . . și altele. Programul foarte reușit a fost cu îngrijire executat de elevii școlii primare din loc., sub conducerea pâr. Fr. Teodor Lazin. Urmează apoi conferința d-lui inv. Pașca, despre »Invidie«, fiind viu aplaudat de publicul care nu mai încăpea în sală. După încheierea programului, pâr. Moza mulțumește publicului pentru concursul pe care a înțeles să-l dea ședinței și Agru-lui în general, iar pâr. Teodor Lazin, în numele poporenilor săi mulțumește conducătorilor agriști pentru munca ce o depun pentru Neamul și Biserica lor. Mulțimea întonează »Cuvine-se cu adevărat«, iar ședința ia sfârșit. Într'o consfătuire, conducătorii cercului, stabilesc ședința viitoare

pentru ziua de 23 Mai în comuna Fegernic, designându-se predicatorul și conferențiarul. Remarcăm prezența d-lui inv.-dir. Vasile Petruț și d-na, a d-șoarelor Pal Anuță și Lazin Irina, inv. Biharia ș. a.

(un participant).

— **Sfintele Misiuni în Periceiu (Sălaș),** s'au ținut între 8—11 Mai, în vederea pregătirii credincioșilor la actul solemn al consacrării bisericii lor. S'au spovedit și cuminecat 220 persoane. Mai mulți nu s'au apropiat de sfintele taine, căci abia o săptămână-i despărția, numai, de împărtășania de Paști. Au ajutat pe Pâr. Misionar, I. Bal, la mărturisiri, Rev. vicar Cupcea, din Șimleu, P. Moody, tot de acolo și P. Man din Bădăcin. Cununia a trei perechi de concubinari, cu ocazia acestor Misiuni, arată îndeajuns efectul lor. S'au ținut în total 8 predici, în cari s'a insistat asupra necesității de a ținea la credința cea adevărată, fără de care nu este mântuire.

— **Societatea lui Isus pentru Ruși** pregătește 27 de preoți și diaconi de rit bizantin. Tot această societate întreține zece novici la Albertyn (Polonia) și 35 de seminariști la Dubno. Al ei este și colegiul înființat la Constantinopol în 1918, mutat însă în 1923 în Namur (Belgia). Din cei 50 de studenți ai acestui colegiu 12 sunt catolici, restul pravoslavnici. Colegiul înființat în Louvain la 1924 are o sută de studenți, din cari 10 sunt catolici. Colegiul Rusesc din Roma are 30 de studenți teologi, candidați de preoție.

— **Un nou seminar.** De curând la Praga s'a terminat cel mai mare și mai modern seminar teologic din Europa centrală.

— **Catolicismul în America de Nord** e din cele mai înfloritoare. Aceasta o arată și vizita recentă a Card. Pacelli, secretarul de Stat al Vaticanului. În Statele Unite sunt 22 de milioane de catolici, adică 16%. Celelalte confesiuni chiar cele mai răspândite: metodistii și baptiștii n'au decât 7%. Ierarhia catolică are: 15 arhiepiscopii, 89 episcopii catolice de rit latin și 2 de rit rutean cu 12.000 de parohii. Catolicii au școli de toate gradele și nuanțele, pe care le întrețin din propriile lor mijloace, fără nici un ajutor dela Stat. Astfel ei au 7898 școli primare, 2144 școli civile [secundare], 36 școli normale, 23 de universități [mai multe decât în toată Europa], 53 colegii bărbățești și 98 femești. Universitățile catolice sunt conduse de călugări. Numai lezuiții conduc 14 universități americane. Călugării Paulieni au stațiune de emisiuni radiofonice proprie. Numărul convertirilor anuale la catolicism peste 90.000. — E remarcabilă simpatia președintelui Roosevelt, protestant de altfel, pentru catolicism. — El a fost reales președinte și cu ajutorul catolicilor, grupați aproape toți în partidul democrat. Lozinca puritanilor »no popery« astăzi se aude tot mai rar. În schimb, se înmulțesc cavalerii catolici

ai lui Columbus. E îmbucurător faptul că președintele Roosevelt nu numai că primește cu mare cinste pe Cardinalul Pacelli la sine, dar învață pe din afară enciclica papală »Quadragesimo anno« și o citează ostentativ în discursurile sale. În asemenea condiții, Biserica nu poate să nu prospereze.

— **Donație**, Încrestăm cu bucurie, darurile făcute de credincioșii parohiei din comuna TRIA, cu ocazia sfintelor sărbători ale Paștelor, și anume: Jarca Ioan Todicaș, a dăruit o acoperitoare de altar în prețul de Lei: 3.120. Gomboș Emanuil și Jurca Florian, au dăruit doi prapori, în valoare de Lei: 3.160. Milutin St. a dăruit: un apostolier, octoih, și pentecostar, în valoare de Lei: 520. Erdei Alexandru, senior, a dăruit un strasnic, cu prețul de Lei: 260. În total: Lei 7.060. Fie ca gândul bun și creștinesc al acestor săteni din comuna Tria, cari cu pușinul lor își răscumpără comori bogate în Ceruri, să fie urmat de alții, — mai bogăți decât ei în averile lumesti.

— **Isprăvi „bezbojnice“**. Cei »fără Dumnezeu« (bezbojnici) au închis, în 1936, cu totul 4680 biserici, sinagoge, gii și alte localuri de cult religios în Rusia. Între aceste biserici, sunt multe monumente istorice din veacul 15 și 16. »Justiția« sovietică a condamnat apoi 8000 de preoți, rabini, călugărițe, călugări și predicatori la închisoare, pentru atitudine »antipatriotică«. E cunoscut cazul popii Barumow, osândit la trei ani închisoare pentru »maltratarea« unui copil, pe care l-a botezat la cererea unuia din părinți și în ciuda protestului celuilalt.

— **Viață religioasă**. De sfintele sărbători ale Paștilor toți elevii și elevele din institutele noastre au făcut obișnuitele exerciții spirituale. Elevilor din Seminar, 16—18 Aprilie, (liceiști, normaliști, gimnaziști), vestitori ai cuvântului dumnezeesc au fost: Păr. Ioan Codreanu, vicerector și Păr. Gheorghe Naghi, profesor. Tot atunci au ținut paralele exerciții și elevii gr. catolici externi, predicându-le Păr. Ioan Matei profesor. La Institutul Notre Dame de Sion, (19—22 Martie) elevilor de acolo și celor dela liceul Oltea Doamna le-a predicat Păr. Coriolan Tămăian, profesor de Teologie. La Beiuș, elevilor le a predilat Păr. Petru Ilușiu, iar elevilor Păr. Dr. Ioan Suci, Rectorul Internatului de băieți din Blaj. În săptămâna cea mare, misiunile din Catedrală le-a predicat Păr. Dr. Ioan Suci din Blaj.

— **Bicentenerul Blajului**. În luna aceasta se împlinesc 200 de ani dela întemeierea Blajului românesc prin Episcopul Inochentie Micu Clain. Conducătorii actuali ai Blajului convoacă din acest prilej, pe ziua de 30 Mai crț. o convenire a tuturor elevilor aflați în viață, cari au terminat una din școlile de acolo.

— **Nu mai fumați!** E alarma ce o dă Dr. James Walsh în revista »The Commonweal« (9. 4. 37) din U. S. A. În acest Stat se fumează anual două sute de mii de milioane de țigarete. Ca pretutindeni sunt și fumă-

tori moderați, dar sunt și de cei fără nici o măsură. Nu sunt rare cazurile de fumători de 60—70 de țigarete pe zi. Acest doctor constată că nu numai nicotina e primejdioasă. Cu mult mai stricăcios e fumul care intră în plămâni. Acest fum sclerozează vinele și arterele, împiedică circulația normală a sângelui predispune la paralizie și la așa numita »boală civică« (tot un fel de paralizie), cu simptome foarte ciudate. (ig)

Dela Comitetul Diecezan al Ununii Mariane a Fem. Rom. Unite — Oradea

APEL

Către Reuniunile Mariane din Dieceză în cauza „Zilei Copilului“

M. On. Domnule Președinte bisericesc,

Conform dispoziției circulare luată de Comitetul Central al Ununii Mariane cu data de 26 Februarie a. c., cu onoare Vă rugăm să binevoiți a lua măsuri ca în acest an **Ziua Copilului** să se serbeze în toate Reuniunile noastre Mariane în Duminica de după Sf. Elena, adică la 23 Mai a. c., cu programul obișnuit până acum, adică: mărturisirea și cuminerea copiilor, șezătoare culturală-religioasă cu copii, conferință ocazională, conscrierea și premierea familiilor cu copii numeroși etc.

Despre felul cum s'a desfășurat Ziua Copilului în parohia și Reuniunea Dv. Vă rugăm să binevoiți a trimite acestui Comitet diecezan un Raport amănunțit, cel mult până la 1 Iunie crt.

Primiți, M. On. Domnule Președinte, asigurarea deosebitului respect ce Vă păstrăm.

Oradea, la 7 Mai 1937.

VALERIA BOLCA
secretară.

VALERIA BLEDEA
prezidentă diec.

P. Dr. TĂUTU
asistent ecl. diecezan.

ANUNȚ

Biserica Română Unită, preocupată de păstoria credincioșilor săi numeroși din Capitală, pe lângă lăcașurile de închinare existente, din str. Polonă No. 48 și din Str. Aquila Nr. 38, deschide o capelă în onoarea marelui sfânt Ioan Damaschin mai ales pentru sectorul Negru al Bucureștilor, în str. Ștefan Mihăileanu No. 43, colț cu Bulevardul Pache și str. Traian.

Deja dela 1 Mai din acest an publicul credincios poate afla în ea mângăierile sufletesti.

La această capelă serviciile divine și celelalte funcțiuni parohiale le împlinesc *P. Dr. Dominic Neculșeș*.

Credincioșii români uniți din acest Sector s're ușurința lor să caute a cerceta Duminica și în zilele de sărbătoare legată sus numita capelă. să asiste la săvârșirea sf. Liturghii precum și celelalte funcțiuni sacre parohiale, să primească sfintele taine, spovedania, cuminerea, botezul, cununia și altele.

În această capelă se află o frumoasă icoană a sf. Anton, Făcătorul de minuni, către care și credincioșii noștri au multă evlavie, de aceea în fiecare Marți dimineața la ora 9 se fac rugăciuni speciale în onoarea acestui sfânt pentru a-i cere mijlocirea la orice nevoie

În zilele de Duminică și de sărbătoare legată sf. Liturghie se săvârșește la ora 10 iar în celelalte zile de peste săptămână în timpul verei la ora 7 dimineața, iar iarna la ora 8, Capela e deschisă publicului în fiecare ceas de peste zi.

În chipul acesta credincioșii vor avea un prilej binevenit de a-și îndeplini datoritiile lor de buni creștini.

Facă Bunul Dumnezeu ca puhoiul de sticăciune să afie o stavilă puternică în răspândirea credinței cu morala dătătoare de viață a lui Hristos.

București, 1 Mai 1937.

Dr. Vasile Aftenie

Protopop Român Unit al Bucureștilor

Redactor: Coriolan Tămăian